Typy projektów w ramach wybranych działań RPO WL na lata 2014-2020, w które powinien wpisywać się proponowany projekt, aby przyczynił się do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego

Typu projektów dla Działania 13.4. *Rewitalizacja obszarów wiejskich* RPO WL:
Przebudowa, remont lub modernizacja **zdegradowanych budynków**, m.in. budynków poprzemysłowych, powojskowych w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji wraz z zagospodarowaniem terenu związanego z budynkiem.
Rekultywacja / remediacja **zdegradowanych obszarów wraz z przebudową oraz adaptacją obiektów zdegradowanych**, w tym obiektów poprzemysłowych i powojskowych zlokalizowanych na tych terenach, mające na celu przywrócenie lub nadanie danemu obszarowi nowych funkcji.
Roboty restauratorskie i konserwatorskie **zabytków**, budynków położonych w strefie **ochrony konserwatorskiej** oraz budynków **o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym** nie będących w rejestrze zabytków i ich z wyposażenia niezbędnego dla wprowadzenia funkcji, jaką będzie pełnić będzie budynek po realizacji projektu w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z budynkiem.
Przebudowa, remont lub modernizacja budynków w celu adaptacji na działalność **przedsiębiorstw**, w tym przedsiębiorstw społecznych wraz z zakupem wyposażenia niezbędnego do prowadzenia niniejszej działalności, z wyłączeniem prac dot. wsparcia działalności administracyjno-biurowej.
Uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych **przestrzeni publicznych** w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji – *wyłącznie jako element zapewniający spójność kompleksowych projektów rewitalizacyjnych.*
Zakup **wyposażenia** – *wyłącznie jako element projektów dotyczących adaptacji budynków na cele np. gospodarcze, społeczne, turystyczne lub kulturalne i bezpośrednio związanego z funkcją, jaką będzie pełnić będzie budynek po realizacji projektu.*
Roboty budowlane i modernizacyjne **infrastruktury technicznej** (wodno-kanalizacyjna, energetyczna oraz infrastruktura z zakresu gospodarki odpadami) – *wyłącznie jako element zapewniający spójność kompleksowych projektów rewitalizacyjnych będący uzupełnieniem szerszego projektu.*
Roboty budowlane i modernizacyjne **dróg lokalnych** (gminnych i powiatowych) – *wyłącznie jako element zapewniający spójność kompleksowych projektów rewitalizacyjnych będący uzupełnieniem szerszego projektu.*
Tworzenie **stref bezpieczeństwa** i zapobieganie przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach m.in.: budowa lub przebudowa oświetlenia, zakup i instalacja systemów monitoringu, wyposażenie centrum monitoringu oraz przystosowanie pomieszczeń do pełnienia funkcji centrum monitoringu, itp. – *wyłącznie jako element zapewniający spójność kompleksowych projektów rewitalizacyjnych będący uzupełnieniem szerszego projektu.*
Rozwój **terenów zielonych** – *wyłącznie jako element zapewniający spójność kompleksowych projektów rewitalizacyjnych będący uzupełnieniem szerszego projektu.*
Preferencje podczas aplikowania do RPO WL 2014-2020 otrzymają projektu wpisujące się w następujące typy projektów w ramach poszczególnych działań programu:

Typy projektów dla działania Działanie 3.1. Tereny inwestycyjne:
Organizacja terenów inwestycyjnych m. in. na obszarach powojskowych, poprzemysłowych, pokolejowych i popegeerowskich oraz ich kompleksowe zagospodarowanie.
Wyposażenie/doposażenie terenu inwestycyjnego w media (sieć zaopatrzenia w wodę, kanalizacyjna, gazowa, energetyczna, ciepłownicza, teleinformatyczna).
Modernizacja i adaptacja budynków na cele **gospodarcze**.
Prace **studyjno-koncepcyjne** – *wyłącznie jako element projektu infrastrukturalnego.*
Budowa lub modernizacja wewnętrznego **układu komunikacyjnego** terenu inwestycyjnego – *wyłącznie jako uzupełniający element projektu.*
Zagospodarowanie otoczenia (parkingi, zieleń) – *wyłącznie jako uzupełniający element projektu.*
Typy projektów dla Działania 5.2. Efektywność energetyczna sektora publicznego
Głęboka **termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej**, w tym będących w zasobie JST (m.in. szpitali, szkół, organizacje pozarządowe).
Zmiana wyposażania obiektów użyteczności publicznej w urządzenia o najwyższej, uzasadnionej ekonomicznie, klasie efektywności energetycznej (np. ocieplenie obiektów, wymiana drzwi i okien, modernizacja systemów grzewczych wraz z wymianą źródła ciepła na zasilane OZE (z wyłączeniem indywidualnych źródeł ciepła), modernizacja systemów wentylacji, klimatyzacji),włącznie z systemami zarządzania energią.
Generacja rozproszona, poprawiająca sprawność wytwarzania ciepła przez **zmianę źródeł ciepła** – *w ramach kompleksowej głębokiej termomodernizacji budynków.*
Typy projektów dla Działania 5.3. Efektywność energetyczna sektora mieszkaniowego
Głęboka **termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych**
Zmiana **wyposażania wielorodzinnych budynków mieszkalnych** w urządzenia o najwyższej, uzasadnionej ekonomicznie, klasie efektywności energetycznej (np. ocieplenie obiektów, wymiana drzwi i okien, modernizacja systemów grzewczych wraz z wymianą źródła ciepła na zasilane OZE (z wyłączeniem indywidualnych źródeł ciepła), modernizacja systemów wentylacji, klimatyzacji), włącznie z systemami zarządzania energią.
Generacja rozproszona, poprawiająca sprawność wytwarzania ciepła przez **zmianę źródeł ciepła** – *w ramach kompleksowej głębokiej termomodernizacji budynków.*
Typy projektów dla Działania 5.5. Promocja niskoemisyjności
Budowa lub modernizacja **jednostek wytwarzania energii cieplnej**.
Budowa lub modernizacja instalacji **energooszczędnego oświetlenia**, w tym oświetlenia ulicznego.
Działania **promocyjno-informacyjne** – *jako uzupełnienie projektów*
Budowa, rozbudowa lub modernizacja budynków użyteczności publicznej z uwzględnieniem standardów **budownictwa pasywnego**.
Typy projektów dla Działania 7.1. Dziedzictwo kulturowe i naturalne

UWAGA! W zakres projektów nie mogą wchodzić elementy infrastruktury sportowej.
Prace konserwatorskie, prace restauratorskie, modernizacja i roboty budowlane (z wyłączeniem rozbiórki) dotyczące **zabytków** i zespołów tych zabytków wraz z otoczeniem i/lub przystosowanie ich na cele kulturalne.
Ochrona **zabytków ruchomych** – *jako element projektu*.
Roboty budowlane i modernizacja **infrastruktury kultury** (w szczególności ośrodki kultury, biblioteki publiczne itp.).
Projekty z zakresu **ochrony dziedzictwa niematerialnego**.
Monitoring i zabezpieczenie obiektów infrastruktury kultury i dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń.
Zakup i modernizacja **wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej** w obiektach będących celem projektu – *wyłącznie jako jeden z elementów projektu.* Roboty budowlane i modernizacja **infrastruktury technicznej i sanitarnej** (w tym z zakresu przystosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych) – *wyłącznie jako jeden z elementów realizacji projektów dotyczących zabytków i obiektów kultury.*
Zagospodarowanie terenu wokół obiektów (m.in. budowa **miejsc parkingowych**) – *wyłącznie jako jeden z elementów realizacji projektów dotyczących zabytków i obiektów kultury.*
Ochrona i zachowanie zabytkowych **ogrodów i parków**.
Roboty budowlane, modernizacja i wyposażenie infrastruktury ułatwiającej dostęp do miejsc i obszarów **atrakcyjnych turystycznie**, m.in. infrastruktura zlokalizowana wokół istniejących zbiorników wodnych (kąpieliska, plaże, pomosty, mola, przystanie wodne, bulwary, promenady) itp.
Roboty budowlane i modernizacja **infrastruktury technicznej i sanitarnej** (w tym z zakresu przystosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych) – *wyłącznie jako jeden z elementów realizacji projektów dotyczących ogrodów i parków oraz obszarów atrakcyjnych turystycznie.*
Zagospodarowanie terenu wokół obiektów (m.in. budowa **miejsc parkingowych**) – *wyłącznie jako jeden z elementów realizacji projektów dotyczących ogrodów i parków oraz obszarów atrakcyjnych turystycznie.*
Typy projektów dla Działania 9.1. Aktywizacja zawodowa
Poradnictwo zawodowe lub/i pośrednictwo pracy
Staże i/lub praktyki zawodowe
Szkolenia prowadzące do nabycia, podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (w tym organizacja szkoleń połączona z praktyką zawodową u pracodawcy),
Subsydiowane zatrudnienie z możliwością połączenia z refundacją wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.
Wsparcie adaptacyjne pracownika, który uzyskał zatrudnienie w ramach zatrudnienia subsydiowanego, jak również dla osoby odbywającej staż, praktykę zawodową, w zakresie dostosowania kompetencji i kwalifikacji pracownika/ stażysty/praktykanta do potrzeb pracodawcy oraz profilu wykonywanej pracy,
Wspieranie mobilności zawodowej poprzez **pokrycie kosztów dojazdu** do pracy lub **wstępnego zagospodarowania w nowym miejscu zamieszkania**, w tym poprzez finansowanie kosztów dojazdu, zapewnienie środków na zasiedlenie.

Działania sieci EURES w zakresie realizacji ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej (USMT) zdiagnozowanych na podstawie analiz społeczno-gospodarczych regionu *(Realizacja tego typu operacji ma charakter warunkowy, uzależniony od zdiagnozowania branż, zawodów lub kompetencji, w których sytuacja na rynku pracy wymaga realizacji USMT).*
Typy projektów dla Działania 9.3. Rozwój przedsiębiorczości
Bezzwrotne wsparcie dla osób zamierzających **rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej** obejmujące: a) **szkolenia oraz doradztwo** (indywidualne i grupowe) umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej, b) przyznanie środków finansowych w postaci dotacji bezzwrotnych na **rozpoczęcie działalności** gospodarczej, c) wsparcie **pomostowe** (niefinansowe oraz finansowe).
Wsparcie dla osób zamierzających **rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej** obejmujące: a) **szkolenia oraz doradztwo** (indywidualne i grupowe) umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej, b) przyznanie środków finansowych na rozpoczęcie działalności gospodarczej w postaci: • instrumentów finansowych, • instrumentów finansowych połączonych z dotacją na spłatę odsetek, instrumentów finansowych w połączeniu z dotacjami.
Typy projektów dla Działania 11.1. Aktywne włączenie
Programy na rzecz społeczności marginalizowanych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarach objętych działaniami rewitalizacyjnymi, w tym realizacja **programów aktywności lokalnej**.
Programy **integracji społecznej i zawodowejosób niepełnosprawnych**.
Działania **aktywizacji i integracji społecznej i zawodowej bezrobotnych klientów ośrodków pomocy społecznej** (Program Aktywizacja i Integracja – PAI) oraz uzupełniająco działania aktywizacji i integracji społeczno-zawodowej pozostałych klientów ośrodków pomocy społecznej.
Programy wychodzenia z **bezdomności**.
Programy **aktywizacji społecznej i zawodowej wychowanków**, m.in. placówek opiekuńczo – wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych i socjoterapeutycznych, zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich oraz podopiecznych jednostek o charakterze opiekuńczo-wychowawczym prowadzonych przez Ochotnicze Hufce Pracy.
Programy **usamodzielniania wychowanków** opuszczających instytucjonalne oraz rodzinne formy pieczy zastępczej, w tym działania profilaktyczne przeciwdziałające wykluczeniu mieszkaniowemu i bezdomności.
Programy **reintegracji i rehabilitacji społeczno-zawodowej** realizowane głównie przez Zakłady Aktywizacji Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej, w tym m.in. rozwój i upowszechnianie zatrudnienia wspieranego oraz prac społecznie użytecznych.
Typy projektów dla Działania 11.2. Usługi społeczne i zdrowotne UWAGA! W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się również szkolenia i przekwalifikowania osób świadczących usługi w ramach realizowanych projektów (np. opiekunów, wolontariuszy, kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej).

Realizacja **zintegrowanych usług społecznych** (socjalnych) o charakterze profilaktycznym, aktywizującym i interwencyjnym.
Rozwój **środowiskowych form pomocy i samopomocy**, w tym rozwój i upowszechnienie form wsparcia środowiskowego w miejscu zamieszkania.
Wsparcie dla tworzenia/ funkcjonowania ośrodków wsparcia, w tym m. in.: a) środowiskowych instytucji aktywizujących osoby niepełnosprawne, b) dziennych i rodzinnych domów pomocy dla osób starszych.
Usługi z zakresu **mieszkalnictwa wspomaganego**, w tym chronionego, treningowego i wspieranego.
Tworzenie warunków do **opieki domowej**, m. in. funkcjonowanie wypożyczalni sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego.
Rozwój zintegrowanych **usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny**, również o charakterze profilaktycznym w tym: a) rozwój środowiskowych form i placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlic środowiskowych, ognisk wychowawczych, oferujących zajęcia/programy socjoterapeutyczne, b) rozwój i upowszechnienie profesjonalnego i zintegrowanego poradnictwa rodzinnego oraz specjalistycznego poradnictwa rodzinnego (m.in. wsparcie tworzenia/funkcjonowania międzygminnych punktów konsultacyjno-doradczych, zapewnianie dostępności do bez-płatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego), c) rozwój usług wspierających i interwencyjnych (w tym usług ośrodków wsparcia i usług pomocy całodobowej), d) upowszechnianie działań asystentów rodziny, działań rodzin wspierających, e) rozwój placówek wsparcia dziennego.
Wsparcie procesu **deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej**, w tym: a) wsparcie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, b) upowszechnianie działań koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, c) podnoszenie jakości opieki nad dziećmi w instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez planowana restrukturyzację tych placówek w celu zmniejszenia liczby dzieci oraz podwyższania wieku dzieci umieszczanych w tych placówkach.
Realizacja zintegrowanych usług o **charakterze opiekuńczym i zdrowotnym**, adresowanych w szczególności do osób starszych, osób niepełnosprawnych, osób niesamodzielnych.
Wsparcie **usług ochrony zdrowia psychicznego**, w tym: a) organizacja i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym usług świadczonych w miejscu zamieszkania, b) tworzenie punktów doradczych/ konsultacyjnych zapewniających wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin, w tym centra zdrowia psychicznego, zespoły leczenia środowiskowego oraz usług interwencji kryzysowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi na obszarach deficytowych.
Realizacja programów **wczesnego wykrywania wad rozwojowych** i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych.
Realizacja **działań na rzecz dzieci** dotkniętych problemem nadwagi, otyłości, wad postawy oraz zaburzeniami rozwoju układu ruchu.
Typy projektów dla Działania 12.2. Kształcenie ogólne
Organizacja zajęć przyczyniających się do rozwoju **kompetencji kluczowych** na rynku pracy (ICT, matematyczno-przyrodniczych, języki obce), z uwzględnieniem rozwoju właściwych

postaw (kreatywność, innowacyjność oraz praca zespołowa).
Podnoszenie kompetencji bądź **kwalifikacji nauczycieli** wszystkich przedmiotów w zakresie korzystania z nowoczesnych metod, technologii i sprzętu.
Organizowanie i udzielanie **doradztwa edukacyjno-zawodowego** oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
Tworzenie warunków uczenia się, adekwatnych do potrzeb rynku pracy i zmian zachodzących w gospodarce: **wyposażenie pracowni dla przedmiotów matematyczno-przyrodniczych oraz pracowni ICT.**
Programy **pomocy stypendialnej** dla uczniów zdolnych.
Typy projektów dla Działania 13.1. Infrastruktura ochrony zdrowia
Przeprowadzanie niezbędnych, z punktu widzenia udzielania świadczeń zdrowotnych, **prac remontowo-budowlanych**, w tym w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, a także wyposażeniu w sprzęt medyczny oraz – jako element projektu – rozwiązania w zakresie IT (oprogramowanie, sprzęt).
Typy projektów dla Działania 13.2. Infrastruktura usług społecznych
Budowa, rozbudowa, nadbudowa, przebudowa, adaptacja, remont, modernizacja, wyposażenie **infrastruktury usług społecznych** (bezpośrednio wykorzystywanej przez osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym), w tym: a) ośrodków wsparcia, w tym m.in. środowiskowych instytucji akty-wizujących osoby z niepełnosprawnościami, dziennych i rodzinnych domów pomocy dla osób starszych, b) placówek środowiskowych i dziennego wsparcia dla dzieci i młodzieży, c) pieczy zastępczej, d) ośrodków wsparcia w tym specjalistycznych ośrodków wsparcia, e) placówek środowiskowych form wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, środowiskowych domów samopomocy, f) ośrodków interwencji kryzysowej, g) podmiotów reintegracyjnych, h) placówek instytucjonalnych form pomocy społecznej – warunkowo jedynie w przypadku objęcia wsparciem grupy osób, wobec której nie jest możliwe świadczenie usług w innej formie niż instytucjonalna ze względu na stan zdrowia lub inne istotne przesłanki lub w celu przejścia od form instytucjonalnych do deinstytucjonalizacji świadczenia usług.
Modernizacja, adaptacja (do potrzeb osób potrzebujących) oraz zakup wyposażenia **infrastruktury niezbędnej do świadczenia środowiskowych form wsparcia** w miejscu zamieszkania.
Remont, przebudowa, modernizacja i wyposażenie **infrastruktury szkół przysposabiających do pracy**.
Remont, przebudowa, adaptacja (w uzasadnionych przypadkach także zakup lokali mieszkalnych) i wyposażenie **infrastruktury mieszkalnictwa chronionego, wspomaganego i treningowego**.
Remont przebudowa, adaptacja i wyposażenie infrastruktury **mieszkalnictwa socjalnego**.
Budowa, rozbudowa, nadbudowa, przebudowa, adaptacja, remont, modernizacja i wyposażenie **infrastruktury usług opieki nad dziećmi do lat 3**, w tym żłobków, klubów dziecięcych i oddziałów żłobkowych m.in. w celu zwiększenia liczby miejsc w istniejących instytucjach.
W celu wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego preferowane są również projekty wpisujące się w typy projektów

w ramach działania dotyczącego ekonomii społecznej:

Typy projektów dla Działania 11.3. Ekonomia społeczna

Wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania **podmiotów ekonomii społecznej** (*przedsiębiorstwo społeczne, w tym spółdzielnia socjalna, organizacja pozarządowa, podmiot reintegracyjny, realizujący usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, podmiot sfery gospodarczej utworzony w związku z realizacją celu społecznego bądź dla którego leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej*), w szczególności **przedsiębiorstw społecznych** w tym:

a) wsparcie na założenie spółdzielni socjalnej (m.in. wsparcie doradczo-szkoleniowe, przyznanie dotacji, wsparcie pomostowe, mentoring w zakresie prowadzenia działalności),

b) bezzwrotne wsparcie finansowe na tworzenie nowych podmiotów ekonomii społecznej, w tym podmiotów prowadzących działalność w sferze pożytku publicznego (np. spółdzielni socjalnych).

Wsparcie **tworzenia miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej**, w szczególności w przedsiębiorstwach społecznych, w tym:

a) subsydiowane zatrudnienie,

b) refundacja wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy (wyłącznie w połączeniu z subsydiowanym zatrudnieniem),

c) zatrudnienie przejściowe dla osób opuszczających podmioty reintegracyjne czy placówki opiekuńczo-wychowawcze,

d) dotacja na przystąpienie oraz zatrudnienie w spółdzielni socjalnej.

Usługi wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych świadczone przez akredytowane Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES), w tym:

a) usługi animacji lokalnej,

b) usługi rozwoju ekonomii społecznej, obejmujące m.in. wsparcie przygotowawcze (w tym usługi doradcze i szkoleniowe), narzędzia inkubacji i preinkubacji,

c) usługi wsparcia rozwoju i funkcjonowania istniejących przedsiębiorstw społecznych, w tym głównie poprzez zwiększanie kompetencji menadżerskich i zarządczych, zawodowych i społecznych, np. w formie doradztwa prawnego, finansowego i biznesowego, m.in. z zakresu zarządzania przedsiębiorstwem, planowania strategicznego, marketingu.

Działania w zakresie **podnoszenia kwalifikacji i doświadczenia zawodowego pracowników podmiotów ekonomii społecznej**, zwłaszcza przedsiębiorstw społecznych.

Koordynacja obszaru ekonomii społecznej w regionie.